

підвищення ефективності використання наявних нематеріальних активів в існуючих та нових бізнес-процесах з врахуванням зміни факторів фундаментальної вартості [2, с. 58].

На сьогодні вченими сформована значна кількість пропозицій щодо створення підсистеми економічного аналізу нематеріальних активів як складової системи вартісно-орієнтованого управління підприємством, які можна об'єднати в дві основні групи. А саме вартісно-орієнтовані методики передбачають застосування комплексних показників та розкриття. Такий підхід сприяє ефективному використанню на конкретному підприємстві, які необхідні для розробки стратегічної панелі індикаторів, яка дозволяє інтегрувати в єдину систему різні види аналітичних показників і методик економічного аналізу; скоординувати всі наявні процеси, пов'язані з використанням нематеріальних активів, контролювати обрану стратегію управління вартістю.

Список використаних джерел:

1. Бриль І. В. Формування та використання нематеріальних активів підприємств для їх капіталізації. НАН України, Ін-т економіки промисловості. Київ, 2015. 84 с.
2. Гороховець Ю. А. Розвиток економічного аналізу нематеріальних активів як засобу інформаційного забезпечення вартісно-орієнтованого управління. Економіка. Фінанси. Право. 2017. № 12(5). С. 58-61
3. Економічний словник-довідник / За ред. С. В. Мочерного. Київ: Феміна, 1995. 368 с.
4. Поліщук В. Л., Лазаришина І. Д. Інформаційне забезпечення та завдання аналізу нематеріальних активів. Економічний аналіз. 2013. Т. 14(3). С. 180-186

Черешнюк О.М.

кандидат економічних наук, старший викладач

Бойчук Н.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Теперішній період розвитку нашої країни означається підвищенням ролі економічних інструментів управління громадськими коштами, оновленням методів управління на загальнодержавному та місцевому рівні, переходом на програмний бюджет у категорії державних фінансів, посиленням боротьби з корупцією та правопорушеннями у бюджетній галузі, що приділяють характерну роль проблемам підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами. У відношенні з цим назрілою є проблема дійового формування і витрачання бюджетних коштів як головної складової фінансових ресурсів країни. Одним із дієвих інструментів успішного вирішення цієї проблеми є державний фінансовий контроль (аудит).

Предметом розгляду ефективності використання бюджетних коштів є рух коштів та діяльність розпорядників бюджетних коштів стосовно їх використання для досягнення покладених на розпорядників завдань, функцій і ефективних даних, визначених паспортами бюджетних програм, ознак ефективності довгострокових державних програм, фінансування яких проводиться за рахунок Державного бюджету України.

Суть розгляду ефективності використання бюджетних коштів полягає у встановленні фактичного стану справ стосовно здійснення завдань, визначених бюджетною програмою та оцінці ефективності виконання бюджетної програми на всіх стадіях її виконання. Такий

розгляд доречно виконувати на засаді оцінки вигідності, ефективності, продуктивності, результативності [1].

Розгляд і аудит використання бюджетних коштів постійно має об'єктивну адресність, виражається у класифікації бюджетних видатків. Даний зв'язок допускає пов'язати видатки з розділами, статтями, видами витрат функціональної класифікації. Відсіля можна перейти від спільних для використання бюджетних коштів цілей та завдань до часткових цілей та показників їх досягнення на статті оперативного розгляду та контролю

Здійснена оцінка розвитку державного фінансового контролю засвідчує, що він знаходиться у становищі, коли, з одного боку, за роки самостійності відбулося становлення контрольних інституцій, котрі приділяють йому системності, з іншого – діяльність цих інституцій не сприяла відчутній ефективності використання бюджетних коштів. Розміри виявлених порушень бюджетного законодавства демонструють, що більшість з них мають системний характер і повторюються із року в рік.

Таблиця 1

Динаміка кількості протоколів про порушення бюджетного законодавства та розпоряджень про зупинення операцій з бюджетними коштами при виконанні державного та місцевих бюджетів у 2014 – 2017 рр. [4]

Роки	Протоколи про порушення бюджетного законодавства		Розпорядження про зупинення операцій з бюджетними коштами	
	кількість	у % до попереднього року	кількість	у % до попереднього року
2014	1078	100,0	1075	100,0
2015	1171	108,6	1103	102,6
2016	837	71,5	856	77,6
2017	1562	186,6	1845	215,5

За результатами розгляду даних оформлення протоколів про недотримання бюджетного законодавства та зупинення операцій з бюджетними коштами на рахунках розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів у 2014 – 2017 рр. можна зробити висновок, що прослідковується тенденція до визначального зростання кількості складених як протоколів про недотримання, так і наказів про зупинення операцій з бюджетними коштами. Існуюча різниця у даних (наприклад, у 2016 р. кількість складених протоколів була 837, а розпоряджень про зупинення операцій – 856) обумовлена тим, що розпорядження про зупинення операцій із бюджетними коштами здійснюється також і Державною аудиторською службою України.

За наслідками застосованих заходів впливу розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів ліквідовано порушень бюджетного законодавства у 2014 р. – 911 на суму 463,8 млн грн, у 2015 р. – 969 на суму 462,8 млн грн, у 2016 р. – 699 на суму 497,3 млн грн, у 2017 р. – 1243 на суму 1 882,5 млн грн [5].

Однією з головних пріоритетів державного аудиту здійснення бюджетних програм, що проходить Державною аудиторською службою України (далі – ДАСУ), є його відкритість, котра передбачає, що при необхідності до проведення державного аудиту виконання бюджетних програм можуть залучатись вчені, провідні спеціалісти підприємств, установ та організацій. Це відбувається тому, що в часткових випадках тільки їхня кваліфікація, компетентність і застосування спеціальних науково-практичних методів у особливих питаннях дозволяють достачити об'єктивні та аргументовані висновки і пропозиції, підготувати якісний аудиторський звіт.

Кількість проведених державних аудитів виконання бюджетних програм за 2015-2017 рр. подано у таблиці 2 [5]. Дані табл.2. демонструють, що кількість державних аудитів бюджетних програм впродовж аналізованого етапу в складі всіх контрольних заходів є

невеликою: 0,60 % у 2015 р., 0,71 % у 2016 р. і 2,75 % у 2017 році. Втім саме в останній рік масштаб перевірених об'єктів, які підпали під фінансовий державний аудит бюджетних програм, наростає: на 36 од. з 2015 р. і на 41 од. з 2016 року. Взагалі за 2015-2017 рр. фінансовий державний аудит бюджетних програм був застосований до 134 об'єктів. На нашу думку, це показує про збільшення уваги органів ДАСУ до ефективності та цільового використання бюджетних коштів у ході виконання бюджетних програм [5].

Таблиця 2

**Стан проведення державних аудитів бюджетних програм
за 2015-2017 рр.**

Показники	Роки						Відхилення, од. (+/-)	
	2015		2016		2017		2017 р./2015 р.	2017 р./2016 р.
	Кількість (фактів, об'єктів контролю), од.	Сума, всього, тис. грн.	Кількість (фактів, об'єктів контролю), од.	Сума, всього, тис. грн.	Кількість (фактів, об'єктів контролю), од.	Сума, всього, тис. грн.		
Проведено контрольних заходів (всього), у тому числі:	4 002	X	2 668	X	2 181	X	- 1 821	- 487
Державних фінансових аудитів виконання бюджетних програм	24	X	19	X	60	X	+ 36	+ 41

Одержані результати проведення державного фінансового аудиту бюджетних програм дослідимо на прикладах звіту Рахункової палати.

Впродовж звітнього року Рахункова палата продовжувала виконувати контрольну діяльність, яка забезпечує одну систему контролю за виконанням державного бюджету.

Так, відбувався контроль бюджетів трьох років: 2017 року (виконаного бюджету), 2018 року (в ході поточного виконання) та 2019 року (на стадії формування проекту бюджету).

У 2018 року Рахунковою палатою було перевірено 598 об'єктів, підготовлено та затверджено 91 звіт, виявлено порушень та прогалин на загальну суму 17 млрд. грн., було перевірено державних коштів 304, 7 млрд грн.

У 2018 році аудиторами Рахункової палати було підготовлено та надіслано Верховній Раді України, органам виконавчої влади, установам, організаціям, підприємствам 567 звітів, рішень, інформацій, актів [3].

Виходячи з цього, можемо зробити висновок, що в результаті проведених державних аудитів бюджетних програм встановлено ряд недоліків і порушень, що негативно впливають на повноту формування місцевих бюджетів і не забезпечують належної ефективності витрачання бюджетних ресурсів, що в цілому призводить до порушення фінансово-бюджетної дисципліни.

Такі обставини демонструють про ефективність покращання порядку організації і проведення державного фінансового аудиту такої його форми як державний аудит бюджетних програм. При цьому доцільно урахувати практику європейських країн

(Великобританії, Бельгії, Данії, Нідерландів, Норвегії, Швеції), де в попередні роки розвиток технології державного фінансового аудиту відбувається, насамперед, у напрямку оновлення процедур перевірки результативності, доцільності й ефективності використання бюджетних ресурсів. На нашу думку, цей позитивний досвід доречно перейняти й Україні, адже сьогодні механізм оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів і профілактики фінансово-бюджетних правопорушень у нашій країні мало розвинений.

Список використаних джерел:

1. Є.В. Мних, М.О. Никонович, Н.С. Барабаш. Державний фінансовий аудит: методологія і організація : монографія; за ред. Є.В. Мниха. Київ: нац. торг.- екон. ун-т, 2009. 319 с.
2. Долбнева Д.В. Сучасний стан і напрями удосконалення аудиторської діяльності в умовах європейської інтеграції України та застосування міжнародних стандартів. *Економіка та держава*. 2018. № 2. С.72—76.
3. Звіт Рахункової палати України до Кабінету Міністрів України за 2018 рік URL:https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Reports/2018/ZVIT_RP_2018.pdf
4. Литвин З.Б. Економічна експертиза як пріоритетна форма фінансового контролю на підприємствах. *Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»*. 2018. 36-2 С.123-128.
5. Ульянченко Ю., Марченко Л. Роль державної казначейської служби України в забезпеченні дотримання вимог бюджетного законодавства розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 2. С. 195-202.

Черешнюк О.М.

кандидат економічних наук, старший викладач

Балабан Р. В.

Балабан Ю.Р.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

**ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ З МЕТОЮ ВИЗНАЧЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ**

Для забезпечення ефективного процесу виробництва на підприємстві значну увагу необхідно приділити виробничим запасам, які є важливою частиною активів підприємства. Організуючи господарську діяльність промислових підприємств, забезпечення вчасною та повною інформацією про виробничі запаси посідає важливе місце в його діяльності. Головною метою для будь-яких суб'єктів господарювання є вдосконалення системи управління виробничими запасами, що надає можливість отримувати інформацію про стан та рух виробничих запасів. Тому пошук напрямів удосконалення аналітичного забезпечення виробничих запасів залишається актуальним в Україні на сучасному етапі розвитку економіки.

Проблемним питанням аналізу виробничих запасів на підприємстві присвячено багато праць зарубіжних і вітчизняних учених, серед яких: Б.І. Валуєв, З.В. Гуцайлук, В.Г. Лінник, В.С. Рудицький, М.В. Кужельник, В.В. Сопко. Незважаючи на значну кількість праць з обліку й аналізу виробничих запасів на підприємстві, питання ефективного їх використання в умовах інтеграційних процесів залишається відкритим.